

Litterær analyse

Analyse/tolkning av novelle og dikt.

Resonnerende sjanger

Innledning

- Presenter teksten. Du må ha med:
- Tittel
- Forfatter
- (Årstall)
- Sjanger (novelle, dikt, eventyr, utdrag av roman etc)
- Novelle- eller diktsamling (hvis du vet det)
- Tema

Motiv

- Her skal du gi et KORT innholdsresymé uten å tolke/analysere.
- Her er det kun de store linjene som skal med, IKKE detaljene.
- Hvis du skal analysere et dikt, må du prøve å bare skrive ned det helt KONKRETE, men noen ganger er det nødvendig å også nevne temaet.

Hoveddelen; novelleanalyse

Her må du si noe om:

- **Komposisjon:** *In medias res, kronologi, tilbakeblikk, frampek, vendepunkt og slutten*
- **Personskildring:** *Direkte/indirekte, dynamisk/statisk, type, andre egenskaper*
- **Synsvinkel:** *Autoral eller personal synsvinkel? Hvordan påvirker det din forståelse av handlingen?*
- **Miljøskildring:** *Hva forteller miljøet om temaet eller forståelsen av innholdet?*
- **Språklige virkemidler:** *Ironi, metafor, gjentakelse, kontraster, spesiell tegnsetting, korte/lange setninger, ordvalg, besjeling etc...*
- **Tittel:** *Sett tittelen i sammenheng med teksten.*
- **Tema:** *Hva handler teksten egentlig om?*

Hoveddelen; diktanalyse

Her må du si noe om:

- Formen/oppsettet + eventuelt rim og rytme (*bare hvis rimet og rytmen påvirker innholdet*)
- Diktets jeg/stemme: *Hvem snakker?*
- Tema: *Nevnes også i innledningen, men kan utdypes mer i hoveddelen*
- Språklige virkemidler: *Sammenlikning, metafor, besjeling, personifikasjon, kontrast, allusjon, gjentakelse etc...*
- Tittelen: *Den er ofte knyttet til temaet, men må utdypes.*

Avslutning

- Her kan du si noe om din egen leseropplevelse av teksten og budskapet; Har teksten noe å si oss mennesker i dag?

Modernistisk lyrikk

- Ikke fulle linjer
- Ofte spesiell bruk av skilletegn
- Store bokstaver
- Bruk av (uvanlige) bilder

Tradisjonell lyrikk

- Rim
- Rytme
- Regelmessig strofeform
- Ikke så vanskelig

Sentrallyrikk

- Kjærlighet
- Døden
- Livet

Eksempel på diktanalyse

«Rulle rundt – (og rundt)»

av

Rolf Jacobsen

Rulle rundt – (og rundt)

Innleiing

- Diktet «Rulle rundt – (og rundt)» blei skrive av Rolf Jacobsen i 1975, og det tilhøyrer samlinga «Pusteøvelse». Namnet på diktsamlinga kan gje oss assosiasjonar til stress, og det er også ein del av temaet i diktet; vi menneske lever eit hesblesande liv der vi ikkje har tid til andre enn oss sjølv.

Motiv

- På det ytre planet beskriv diktet ein moderne by der folk kan få kjøpt alt dei treng for å vere glade og bli underhalde. Men dei har det så travelt at dei gløymer å ta hand om barna og dei gamle.

Hovuddel

- Det står i diktet at «alle ruller rundt på hjul», og det kan bety at folk kører rundt i bilane sine i byen medan trafikklysa og neonlysa blinkar raudt og grønt. Men det kan også vere ein metafor for at folk spring eller fortar seg av garde til fots. «Rulle rundt» blir gjenteke fleire gonger for å understreke at folk stressar alt for mykje, og at heile samfunnet blir påverka av det uendelege jaget vårt etter stadig nye ting. Gjentakingane gjer at vi får ein følelse av at stresset aldri tek slutt. Dette bekrefter også slutten; «osv.osv». Det stoppar ikkje.
- Det blir også gjenteke tre gonger at det er viktig å bli fort glad, og berre ein har pengar, så kan ein kjøpe seg ting som vil gjere ein glad. Her trur eg bodskapen er at ting berre kan gje deg kortvarig lykke. Når du har kjøpt deg noko nytt, er du berre glad ei stund, og så må du ha noko nytt igjen. For å få råd til å stadig kjøpe nye ting, må du jobbe mykje for å få råd til å kjøpe dei, og så er ein komme inn i ein ond sirkel som det er vanskeleg å komme ut av. Denne onde sirkelen gjer at vi ikkje får tid til det som er viktig i livet; kvarandre.

Hovuddel

- Vi har det så travelt med å kjøpe oss ting som skal gjere oss lykkelege at vi ikkje har tid til andre. Det høyrest ganske drastisk ut når «alle barn må passe på seg selv» og «alle gamle må legge seg og dø». Då har vi verkeleg gått for langt, og eg trur det er nettopp det diktet prøver å fortelje oss. Denne oppfatninga blir styrka av kontrasten «levende råd». Nokon må døy fordi ingen levande veit kva dei skal gjere.
- Diktet er modernistisk utan rim og rytme, og det består berre av ei strofe utan nokre skiljeteikn. Dette forsterkar inntrykket mitt av stress; alt går i eitt utan pause, og ingenting er «forutsigbart». Rim og rytme gjer det ofte lettare for lesaren å lese eit dikt, medan eit moderne dikt kan vere vanskelegare å skjøne. «Rulle rundt – (og rundt)» viser eit moderne, kaotisk bysamfunn som kan vere vanskeleg å tilpasse seg for dei som ikkje harvakse opp slik.
- Overskrifta gjer likevel eit håp om at den onde sirkelen kan blir brote. Det som står i parentes, «(og rundt)», kan bety at det ikkje er heilt sikkert at ting vil halde fram med å «rulle rundt» i all æve. Kanskje vil vi ein dag skjøne kva som er viktig i livet. Eg trur det allereie finst folk som er bevisste på at materielle ting ikkje gjer deg lykkeleg.

Slutt

- Diktet "Rulle rundt – (og rundt)" synest eg beskriv veldig godt korleis samfunnet vårt er blitt. Vi stressar som galne for å tilfredsstille oss sjølv, medan vi kanskje gløymer våre medmenneske. Kanskje er Jacobsens bodskap enno meir aktuell i dag enn då diktet ble skrive: La oss setje ned tempoet og bruke meir tid på dei nærmaste!